

Nowe wydanie Socjologii – jednego z najbardziej znanych i wykorzystywanych na całym świecie podręczników – to lektura obowiązkowa nie tylko dla adeptów socjologii i osób myślących o podjęciu studiów socjologicznych, ale także dla wszystkich, którzy chcą zrozumieć otaczającą nas rzeczywistość. W ciągu ostatnich dziesięciu lat od opublikowania poprzedniego polskiego wydania zmieniło się bowiem niemal wszystko: doszło do olbrzymiego rozwoju wiedzy socjologicznej, co znalazło swoje odzwierciedlenie na kartach książki, zmienił się również świat, dlatego konieczne okazały się gruntowne uzupełnienia, aktualizacje dotychczasowych treści, dodanie nowych materiałów na temat wojen i terroryzmu czy zagrożeń ekologicznych. Na prośby czytelników autorzy wprowadzili wiele nowych elementów dydaktycznych, akcentując szczególnie wpływy i współzależności w ramach globalizującego się świata.

Anthony Giddens – jeden z najbardziej wpływowych brytyjskich socjologów, wykładowca na uniwersytetach w Cambridge i Londynie, autor ponad 30 książek i setek artykułów. W Polsce szeroko znany dzięki bestsellerowemu podręcznikowi *Socjologia*, a także z prac: *Nowoczesność i tożsamość*, *Przemiany intymności*, *Konsekwencje nowoczesności*, *Stanowienie społeczeństwa*, *Nowe zasady metody socjologicznej*, *Poza lewicą i prawicą* czy *Trzecia droga*.

Philip W. Sutton – brytyjski socjolog związany z Robert Gordon University (RGU) w Aberdeen. Autor książek: *Explaining Environmentalism*, *In Search of the New Social Movement* (2000), *Nature, Environment and Society*, *Sociology for the Changing World* (2004), *The Environment. A Sociological Introduction* (2007).

Szczegółowy spis treści

Przedmowa do szóstego wydania XIX

Podziękowania XX

O książce XXI

Główne zagadnienia XXI

Nowe elementy XXII

Struktura książki XXV

Spis rysunków XXVI

Spis tabel XXIX

Spis ramek XXXI

Rozdział 1. Co to jest socjologia? 3

Wyobrażenia socjologiczne 6

Badanie ludzi i społeczeństwa 8

Rozwój myśli socjologicznej 9

Teorie i perspektywy teoretyczne 9

Klasyki socjologii 11

Współczesne teorie socjologiczne 22

Myślenie teoretyczne w socjologii 26

Poziomy analizy: mikrosocjologia i makrosocjologia 27

Dlaczego warto studiować socjologię? 28

Podsumowanie 30

Dalsze lektury 31

Polecane strony internetowe 31

Rozdział 2. Socjologiczne pytania i odpowiedzi 33

Podmioty ludzkie i problemy etyczne 37

Socjologiczne pytania 38

Czy socjologia jest nauką? 40

Proces badawczy 41

Rozumienie związków przyczynowo-skutkowych 44

Przyczynowość a korelacja 44

Metody badawcze 48

Badania etnograficzne 48

Badania sondażowe 50

Eksperymenty 54

Badania biograficzne 55

Badania porównawcze 55

Analizy historyczne 57

Łączenie badań porównawczych i analiz historycznych 58

Badania socjologiczne w praktyce 58

VIII Szczegółowy spis treści

Wpływ socjologii 59

Podsumowanie 62*Dalsze lektury* 63*Polecane strony internetowe* 63**Rozdział 3. Teorie i perspektywy socjologiczne 65****Prekursorzy socjologii 70**

Pozytywizm i ewolucja społeczna 70

Karol Marks: rewolucja kapitalistyczna 72

Twórcy socjologii 76

Émile Durkheim: społeczny poziom rzeczywistości 76

Max Weber: kapitalizm i religia 81

Dylematy teoretyczne 85

Struktura społeczna a ludzkie działanie 86

Konsens czy konflikt? 88

Problematyka płci kulturowej 89

Kierunki zmiany społecznej 90

Przemiany społeczeństw i socjologii 92

Równość płci i teoria feministyczna 92

Poststrukturalizm i postmodernizm 94

Globalizacja, ryzyko i zemsta natury 97

Zakończenie: między starym a nowym 102*Podsumowanie* 102*Dalsze lektury* 103*Polecane strony internetowe* 103**Rozdział 4. Globalizacja i zmieniający się świat 105****Typy społeczeństw 109**

Zanikający świat: los społeczeństw przednowoczesnych 109

Świat nowoczesny: społeczeństwa przemysłowe 114

Rozwój globalny 117

Zmiana społeczna 120

Czynniki zmiany społecznej 120

Zmiana w epoce nowoczesnej 124

Globalizacja 127

Czynniki sprzyjające globalizacji 128

Spór o globalizację 136

Wpływ globalizacji 140

Zakończenie: potrzeba globalnego rządzenia 147*Podsumowanie* 148*Dalsze lektury* 149*Polecane strony internetowe* 149**Rozdział 5. Środowisko 151****Natura środowiska i socjologia**

Natura, środowisko i socjologia 155

Definicja natury i środowiska 155

Socjologia i środowisko 156

Skażenie środowiska i odpady 160

Wyczerpywanie się zasobów 167

Żywność modyfikowana genetycznie 170

Globalne ocieplenie 175

Teorie socjologiczne a zrównoważony rozwój 184

Konsumpcjonizm a niszczenie środowiska 184

Granice wzrostu a zrównoważony rozwój 187

Życie w globalnym społeczeństwie ryzyka 190

Modernizacja ekologiczna 193

Sprawiedliwość środowiskowa i obywatelstwo ekologiczne 195

Zakończenie 197

Podsumowanie 198

Dalsze lektury 200

Polecane strony internetowe 201

Rozdział 6. Miasta i życie miejskie 203**Teorie urbanizmu 206**

Szkoła chicagowska 207

Urbanizm a środowisko sztuczne 211

Ocena 215

Rozwój miast 216

Miasta w społeczeństwach tradycyjnych 216

Industrializacja i urbanizacja 218

Rozwój nowoczesnych ośrodków miejskich 218

Kierunki przemian miast w krajach rozwiniętych 219

Urbanizacja w krajach rozwijających się 230

Miasta a globalizacja 233

Miasta globalne 233

Nierówności w miastach globalnych 236

Zarządzanie miastami w dobie globalizacji 237

Zakończenie: miasta a rządy globalne 242

Podsumowanie 243

Dalsze lektury 244

Polecane strony internetowe 245

Rozdział 7. Interakcja społeczna i życie codzienne 247**Badanie życia codziennego 251****Komunikacja niewerbalna 252**

Wyraz twarzy, gesty i emocje 252

Płeć i ciało 254

Ucieleśnienie i tożsamość 255

Społeczne reguły interakcji 258

Podzielane znaczenia 258

Wandalizm interakcyjny	258
Wykrzyknienia	262
Twarz, ciało i mowa w interakcji	263
Spotkania	263

X**Szczegółowy spis treści**

Przestrzeń prywatna	270
Interakcja w czasie i przestrzeni	270
Czas zegarowy	271
Porządek czasowy i przestrzenny	271
Życie codzienne w perspektywie kulturowej i historycznej	273
Społeczne tworzenie rzeczywistości: debata socjologiczna	274
Interakcje społeczne w cyberprzestrzeni	275
Zakończenie: potrzeba bliskości?	278
Podsumowanie	278
Dalsze lektury	279
Polecane strony internetowe	279
Rozdział 8. Bieg życia	281
Kultura, społeczeństwo a socjalizacja dzieci	284
Teorie rozwoju dziecka	284
Institucje socjalizacji	288
Socjalizacja do ról płciowych	291
Reakcje rodziców i dorosłych	291
Uczenie się płci kulturowej	291
Debata socjologiczna	293
Bieg życia	295
Dzieciństwo	297
Nastoletniość i kultura młodzieżowa	299
Wczesna dorosłość	301
Późna dorosłość	301
Starość	302
Starzenie się	303
Starzenie się społeczeństw	304
Jak starzeją się ludzie?	306
Starzenie się: konkurencyjne wyjaśnienia socjologiczne	309
Cechy starzenia się	311
Polityka starzenia się	317
Śmierć, umieranie i żałoba	321
Socjologia śmierci i umierania	321
Śmierć w społeczeństwach nowoczesnych	323
Zmiany stosunku do śmierci	324
Podsumowanie	325
Dalsze lektury	326
Polecane strony internetowe	327

Rozdział 9. Rodziny i związki intymne	329
--	-----

Podstawowe pojęcia	333
Rodzina w kontekście historycznym	335
Przemiany życia rodzinnego	335
Mit tradycyjnej rodziny	335
Rodzina w kontekście globalnym	338

Sz

Nierówność w rodzinie	344
Przemoc w rodzinie	348
Rozwód i separacja	352
Zmiany postaw wobec życia rodzinnego	360
Nowe związki, wielorodziny i więzy rodzinne	361
Alternatywne (wobec tradycyjnego małżeństwa) modele rodziny	366
Rodziny i związki w teoriach socjologicznych	372
Funkcjonalizm	372
Teorie feministyczne	372
Przemiany miłości i intymności	374
Zakończenie: spór o wartości rodzinne	378
Podsumowanie	381
Dalsze lektury	382
Polecane strony internetowe	383

Rozdział 10. Zdrowie, choroba i niepełnosprawność 385

Socjologia ciała	388
Socjologia zdrowia i choroby	391
Socjologiczne spojrzenie na medycynę	393
Medycyna i zdrowie w zmieniającym się świecie	401
HIV i AIDS w perspektywie globalnej	402
Socjologiczne teorie zdrowia i choroby	405
Spoleczne podstawy zdrowia	407
Zdrowie a klasa społeczna	407
Zdrowie a płeć	414
Zdrowie a przynależność etniczna	415
Zdrowie a spójność społeczna	416
Socjologia niepełnosprawności	418
Indywidualny model niepełnosprawności	418
Spoleczny model niepełnosprawności	418
Niepełnosprawność, prawo i polityka społeczna	424
Niepełnosprawność na świecie	425
Podsumowanie	427
Dalsze lektury	428
Polecane strony internetowe	429

Rozdział 11. Stratyfikacja i klasa społeczna 431

Systemy stratyfikacji	434
Niewolnictwo	436
Kasty	436
Stany	439
Klasy	439

Teorie klas i stratyfikacji 440

Karol Marks: teoria konfliktu klasowego 441

Max Weber: klasa, status i partia 441

Karl Oskar Marx: teoria klas 441

XII

Szczegółowy spis treści

Struktura klasowa współczesnych społeczeństw zachodnich 449

Pytanie o klasę wyższą 449

Powiększająca się klasa średnia 453

Nowe oblicze klasy robotniczej 454

Czy istnieje podklasa? 456

Klasa a styl życia 460

Stratyfikacja a płeć 462

Ruchliwość społeczna 464

Ruchliwość społeczna w badaniach porównawczych 465

Ruchliwość w dół 466

Ruchliwość społeczna w Wielkiej Brytanii 467

Ruchliwość społeczna a płeć 469

Czy Wielka Brytania jest merytokracją? 470

Zakończenie: klasa społeczna ma znaczenie 471

Podsumowanie 471

Dalsze lektury 473

Polecane strony internetowe 473

Rozdział 12. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i państwo opiekuńcze 475**Ubóstwo 480**

Co to jest ubóstwo? 480

Badanie ubóstwa 483

Kim są ludzie biedni? 491

Skąd bierze się ubóstwo? 493

Ubóstwo a ruchliwość społeczna 496

Wykluczenie społeczne 498

Czym jest wykluczenie społeczne? 498

Formy wykluczenia społecznego 500

Wykluczenie społeczne a przestępczość 505

Państwo opiekuńcze 507

Teorie państwa opiekuńczego 507

Brytyjskie państwo opiekuńcze 509

Ubóstwo i opieka społeczna w zmieniającym się świecie 517

Podsumowanie 518

Dalsze lektury 519

Polecane strony internetowe 519

Rozdział 13. Globalne nierówności 521**Globalne nierówności ekonomiczne 527**

Kraje o wysokim dochodzie 529

Kraje o średnim dochodzie 529

Kraje o niskim dochodzie 529

Czy globalne nierówności ekonomiczne rosną? 530

Nierówne szanse życiowe 532

Zdrowie 533

Głód i niedożywienie 534

Edukacja, piśmienność oraz praca dzieci 537

Czy biedne kraje mogą stać się bogate? 541

Teorie rozwoju 548

Ocena teorii rozwoju 555

Organizacje międzynarodowe a globalne nierówności 555

Globalne nierówności ekonomiczne w zmieniającym się świecie 559

Wzrost populacji a globalne nierówności 563

Demografia 565

Dynamika zmian populacyjnych 565

Przejście demograficzne 569

Prognozy na XXI wiek 569

Podsumowanie 571

Dalsze lektury 573

Polecane strony internetowe 573

Rozdział 14. Seksualność i płeć 575**Seksualność człowieka** 578

Biologia a zachowania seksualne 579

Formy seksualności 579

Orientacja seksualna 580

Seksualność, religia i moralność 582

Homoseksualizm 584

Badanie seksualności 591

Prostytucja i usługi seksualne 597

Prostytucja 597

Usługi seksualne 598

Globalny rynek usług seksualnych 600

Płeć kulturowa 601

Płeć kulturowa a biologia: różnice naturalne? 602

Socjalizacja do ról związanych z płcią 602

Technologie reprodukcyjne 604

Społeczne tworzenie płci 609

Typy męskości i kulturowe relacje płci 611

Kulturowy porządek płci 612

Teorie nierówności płci 615

Podejścia funkcjonalistyczne 615

Podejścia feministyczne 616

Ruchy kobiece 623

Płeć kulturowa a globalizacja 624

Podsumowanie 624

Dalsze lektury 625

Polecane strony internetowe 625

Rozdział 15. Rasa, etniczność i migracja 627**Podstawowe pojęcia** 631

Rasa 631

Etniczność 633

Grupy mniejszościowe 635

Uprzedzenia i dyskryminacja 636

XIV

Szczegółowy spis treści

Czym jest rasizm? 638

Od starych do nowych form rasizmu 639

Socjologiczne interpretacje rasizmu 642

Integracja etniczna, zróżnicowanie i konflikt 643

Modele integracji etnicznej 643

Zróżnicowanie etniczne 647

Mniejszości etniczne na rynku pracy 649

Sytuacja mieszkaniowa 651

System sprawiedliwości 653

Konflikt etniczny 654

Migracja w dobie globalizacji 655

Migracja a upadek imperium: Wielka Brytania od lat sześćdziesiątych XX wieku 659

Migracja a Unia Europejska 663

Migracja a stosunki etniczne 664

Migracja a globalizacja 667

Globalne diaspory 667

Zakończenie 668

Podsumowanie 669

Dalsze lektury 670

Polecane strony internetowe 671

Rozdział 16. Religia 673

Socjologiczne teorie religii 677

Czym jest religia? 677

Religia w klasycznych teoriach socjologicznych 679

Religie na świecie 685

Totemizm i animizm 685

Judaizm, chrześcijaństwo i islam 686

Religie Dalekiego Wschodu 687

Organizacje religijne 688

Chrześcijaństwo, płeć i seksualność 693

Sekularyzacja i odrodzenie religijne 695

Sekularyzacja 695

Religia w Europie 699

Religia w Stanach Zjednoczonych 702

Ocena tezy o sekularyzacji 707

Fundamentalizm religijny 709

Zakończenie 715

Podsumowanie 716

Dalsze lektury 717

Polecane strony internetowe 717

Rozdział 17. Media 719

Media w epoce globalnej 723

Rewolucja cyfrowa 723

Internet i World Wide Web 724

Film 729

Telewizja	730
Muzyka	736
Prasa	740
Teorie mediów	742
Funkcjonalizm	742
Teorie konfliktu	743
Interakcjonizm symboliczny	751
Teorie postmodernistyczne	754
Odbiorcy i przedstawienia medialne	757
Badanie widowni	757
Przedstawianie klasy, płci, etniczności i niepełnosprawności	759
Kontrolowanie globalnych mediów	762
Imperializm mediów?	764
Własność megakoncernów medialnych	767
Kontrola polityczna	772
Opór wobec globalnych mediów i inne możliwości	772
Zakończenie	774
Podsumowanie	774
Dalsze lektury	776
Polecane strony internetowe	777
Rozdział 18. Organizacje i sieci	779
Organizacje	783
Organizacje biurokratyczne	784
Fizyczna strona organizacji	791
Organizacje ponadnarodowe	795
Organizacje gospodarcze	798
Co zamiast biurokracji?	807
Zmiana organizacyjna: model japoński	808
Zmiana sposobu zarządzania	809
Badanie sposobów zarządzania	812
Badanie sieci	815
Sieci społeczne	815
Sieci a technologie informacyjne	817
Kapitał społeczny: więzy które łączą	818
Nowe więzy społeczne?	821
Zakończenie	824
Podsumowanie	826
Dalsze lektury	827
Polecane strony internetowe	827
Rozdział 19. Edukacja	829
Teorie roli edukacji	833
Edukacja jako socjalizacja	834
Edukacja a kapitalizm	836
Ukryty program nauczania	837
Edukacja a reprodukcja kulturowa	839

Edukacja a podziały społeczne 849

Debata na temat ilorazu inteligencji 849

XVI

Szczegółowy spis treści

Edukacja a płeć 854

Edukacja a przynależność etniczną 860

Edukacja w kontekście globalnym 864

Szkolnictwo podstawowe na świecie 865

Umiejętność czytania i pisanie a analfabetyzm 868

Zmieniające się oblicze edukacji 870

Technologia w klasie szkolnej 873

E-universytety 876

Przyszłość edukacji 877

Zakończenie 879

Podsumowanie 880

Dalsze lektury 881

Polecane strony internetowe 881

Rozdział 20. Praca i życie gospodarcze 883

Jak zdefiniować pracę? 886

Przemiany społecznej organizacji pracy 891

Taylorizm i fordyzm 893

Globalizacja i postfordyzm 894

Zmiany w systemie pracy 898

Kryzys związków zawodowych? 900

Płeć i feminizacja pracy 902

Nowy podział obowiązków domowych 910

Automatyzacja a kwalifikacje 911

Koniec ze stałą posadą i system pracowników z portfolio 921

Niepewność zatrudnienia, bezrobocie i społeczne znaczenie pracy 922

Społeczne znaczenie pracy 923

Spadek bezpieczeństwa zatrudnienia 923

Bezrobocie 928

Zakończenie: korozja charakteru? 932

Podsumowanie 934

Dalsze lektury 935

Polecane strony internetowe 935

Rozdział 21. Przestępczość i dewiacja 937

Podstawowe pojęcia 941

Socjologiczne teorie przestępczości i dewiacji 942

Teorie funkcjonalistyczne 943

Teorie interakcjonistyczne 947

Teorie konfliktu i „nowa kryminologia” 951

Teorie kontroli 954

Wnioski teoretyczne 958

Struktura przestępczości w Wielkiej Brytanii 959

Przestępczość a statystyki przestępstw 961

Ofiary i sprawcy przestępstw 963

Przestępczość a płeć i seksualność 963

Przestępczość a młodzież 968

Przestępczość białych kołnierzyków 970

Szczegółowy spis treści

Przestępczość w kontekście globalnym	973
Przestępczość zorganizowana	973
Cyberprzestępczość	975
Więzenia i kara	977
Zakończenie: dewiacja, przestępczość a porządek społeczny	983
Podsumowanie	984
Dalsze lektury	985
Polecane strony internetowe	985
Rozdział 22. Polityka, rządzenie i ruchy społeczne	987
Podstawowe pojęcia socjologii polityki	990
Polityka, rządzenie i państwo	990
Władza	991
Autorytaryzm i demokracja	993
Rzecz demokracji na świecie	997
Upadek komunizmu	998
Demokratyzacja i jej krytycy	1000
Stare i nowe partie polityczne	1005
Globalne rządzenie	1009
Ruchy społeczne i zmiana społeczna	1012
Czym są ruchy społeczne?	1012
Teorie ruchów społecznych	1013
Globalizacja i „społeczeństwo ruchów społecznych”	1021
Zakończenie	1028
Podsumowanie	1029
Dalsze lektury	1030
Polecane strony internetowe	1031
Rozdział 23. Narody, wojny i terroryzm	1033
Narody i nacjonalizm	1038
Nacjonalizm a społeczeństwo nowoczesne	1039
Narody bez państwa	1042
Mniejszości narodowe w Unii Europejskiej	1043
Narody i nacjonalizmy w krajach rozwijających się	1044
Państwo narodowe, tożsamość narodowa i globalizacja	1046
Konflikty, wojny i ludobójstwo	1048
Teorie na temat wojny i ludobójstwa	1050
Zmieniające się oblicze wojny	1050
Wojny stare i nowe	1053
Terroryzm	1059
Czym jest terroryzm?	1059
Stary i nowy terroryzm	1061
Wojna i terroryzm w dobie globalizacji	1065
Podsumowanie	1067
Dalsze lektury	1068
Polecane strony internetowe	1068
Słownik terminów	1069
Bibliografia	1099
Indeks nazwisk	1145